

deeren, werp den teerling niet. Maar de synode zei: wát geduld? we zijn allang geduldig geweest, ook met uzelf; en de zaak is rijp, en de candidaten ZULLEN „ja“ zeggen, of anders eruit. Zoo was niet de synode slachtoffer van K. S.' ongeduld, maar eerst de candidaten en toen de kerken werden slachtoffer van het synodale ongeduld.

Als nu ds Schep zijn synode — let wel: die beweert de rechter te zijn in Gods naam — psychologisch wil verklaren, tegen haar eigen verontwaardigd protest in, dan moet hij dat zelf weten; mij kan die psychologie maar matig interesseeren. Maar hij moet dan niet een psycho-technisch rapport opstellen, dat er naast is, en naar een zondebok zoekt, die den rechter partieel moet excuseren. Een zondebok op bestelling leveren? Dank u.

Het is jammer, dat ds Schep, nu hem eindelijk de schellen deels van de oogen gaan, toch nog weer ze voor de oogen doet. Al zóu het waar zijn, dat ondergeteekende eerst de onderstelde wedergeboorte geprézen had (inplaats van ze lichtzinnig te noemen) wat gaat dat de synode aan, wat gaat het mij aan? Lagen de afgewezen bezwaarschriften er niet? Waarom negeert hij die? Waarom?

Wel, Oosterbeek móet schuld aan beide kanten hebben. Nu moet er een mecano-zondebok komen.

Als ds Schep thans schrijft: dat de uitspraak van 1905 ZELF bewijst, dat niemand de opvatting van het houden voor reeds wedergeboren, aan anderen mag opleggen, bl. 50, dan trekken we hem eens aan zijn jasje. We zeggen: waarde heer, dat schreef onder vele anderen ook K. S. destijds aan de christelijke gereformeerden, en dat schreef en sprak hij weer met anderen in 1934, toen hij het had over het „lichtzinnige“ van het spreken van onderstelde wedergeboorte, en dat herhaalde hij in zijn tegenstemmen in de commissie contra dr Ridderbos' leerformules, en dat schreef hij nog voor het laatst aan de synode in den brief van 13 Dec. 1943. Had hij het NIET gezegd, DAN zoudt u kunnen praten over een ommezwaai. Maar hij heeft het wel gezegd, toen u nog afwachtte. K. S.

Besluit van Vlaardingen

De kerkeraad der gereformeerde kerk van Vlaardingen, praeses dr F. L. Bos, heeft het volgende gepubliceerd:

„De kerkeraad, kennis genomen hebbende van de besluiten van Oosterbeek II, vastgelegd in elf punten, en lettende op de onrust van een deel der gemeente betreffende de houding van de kerkeraad ten opzichte van de zaak „Oosterbeek“, deelt de gemeente mede, dat hij in zijn vergadering van 21 Febr. '49 met meerderheid van stemmen heeft besloten:

1. Dat hij bedoelde besluiten heeft verworpen als basis voor samenspreking;

2. Dat hij betreffende de zaak „samenspreking“ zich stelt achter de besluiten, genomen door onze generale synode van Amersfoort;

3. Dat hij vurig hoopt en bidt, dat thans de onrust in de gemeente ophoude, opdat de kerkeraad in zijn werk niet meer belemmerd worde de gemeente Gods alhier, aan zijn zorgen toevertrouwd, te beaarden en te leiden naar het vaste Woord van haar Koning, die zijn Kerk alhier tot reformatie bracht, waarvoor alle krachten van dienaar des Woords, ouderlingen, diakenen en gemeente vereist zijn;

4. Dat hij voorts de gemeente nogmaals wijst op zijn schrijven van 26 Jan. j.l., en besluiten daarin vervat.

Hier hooren we weer eens de oude klanken. Als nu de verwarring, die ook in Vlaardingen over het tot reformatie gebrachte leven gebracht is, verder wordt onderkend, en tegengegaan, dan kan de kerk weer gaan bloeien. K. S.

Van kust tot kust

Bij de firma Oosterbaan & Le Cointre, Goes, verscheen van de hand van „Rudolf van Reest“ een werk „Van Kust tot Kust“, 250 bl. Wanneer we het in deze rubriek aankondigen, hetgeen met warme belangstelling geschiedt, is dat, omdat we aan deze publicatie kerkelijke waarde toekennen.

Niet, alsof de schrijver zich in zijn blik beperkt zou hebben tot kerkelijke kwesties. Integendeel: men vindt er van alles en nog wat in vermeld, besproken, en ook in ettelijke foto's afgebeeld, uit het overstelpend vele, dat zich voordoet aan wie reist van (Atlantische) kust tot (Pacifische) kust, door Noord Amerika dus. We vinden schrijver hier in zijn kracht: hoe fors is al dadelijk die aanpak, hoeveel heeft hij waargenomen en onthouden, en hoe frisch is stijl en voorstellingswijze. Dit keurig uitgevoerde werk is over heel de linie in hooge mate onderhoudend, en instructief, omdat het zich nimmer opsluit in een eng kringetje.

Maar we wil-en toch onze lezers gaarne op het kerkelijk belang van dit boek wijzen. De schrijver is, evenals ik zelf, gast geweest van de Protestant Reformed Churches („als organisme“). Gelijk ondergeteekende, zoo is hij daar warm ontvangen, en zijn

behandeld, en eerlijk in allerlei debatten betrokken ook over kwesties van Heyns en Kuyper, vrijmaking en binding, en heeft hij alle predikanten van die kerken ontmoet, en op onderscheiden plaatsen rustig kunnen waarnemen en concluderen. En nu onze synode besloten heeft wegen te zoeken die tot afhandeling van de vraag der kerkelijke correspondentie kunnen leiden, zullen ongetwijfeld vele van onze lezers gaarne kennis willen maken met de toestanden, en personen uit deze kerken. Ze zullen er veel van kunnen te weten komen. Ook door de prettige en vlotte fotografische opnamen, die in het boek zijn gereproduceerd.

„Sectarisch“ is het boek niet in het minst. Het is waar, dat de auteur niet veel goeds zegt van de Chr. Ref. Church. Maar dat is niet te wijten aan blikver-nauwing. Onder de LEDEN der Chr. Ref. Church zijn er ettelijken, aan wie men de prettigste herinneringen kan bewaren, en van wie men zich prachtig werk weet te herinneren. Maar de OFFICIEELE organen van die kerk, en daarmee straks heel de instelling als zodanig zelf, heeft zich niet maar geblameerd in haar overrijd capiteuleren voor de suggesties, die men van de zijde der V.U. haar op de mouw gespeld heeft, doch ze heeft nadien ook de gemaakte fouten herhaald. En heeft zich erin vastgezet. Daarom is het geen benepen vrijgemaakt mannetje, dat hier aan het woord is, om vriendelijkheden te lanceeren tegen andere vreemde sinjeuren, ginds in Amerika, doch een eerlijk verslaggever, die, we geven toe: gewaarschuwd door krasse feiten, een hiërarchisch régime, gedreven door een paar menschen, maar om zijn onbetwist gelaten gevolgen knellend en doodlijk, heeft onderkend voor wat het is, en nu terecht heeft ingezien, dat wát nog van het gereformeerde leven in Amerika kiemkrachtig is, zich heeft doen zien in de Protestant Reformed Churches, die niet zichzelf hebben opgeworpen, maar die haar bestaan in dezen vorm en onder dezen naam, hebben te danken aan de seclarische uitdrijvingsdaden van de synode van Kalamazoo, die Rev. Hoeksema onrecht gedaan heeft en nog doet, en zich met ongelukkige citaatjes uit een oude, maar hope-loos verknoede vertaling van het latijn van Mastrigt, met citaten dus, die de werkelijke Mastrigt niet eens geschreven heeft (als men zijn latijn maar nagaat) heeft vastgewerkt tot in het zielige.

We hopen, dat onze lezers dit boek zullen aanschaffen. Ze krijgen veel meer dan kerkelijke stof, maar niet het minst om deze laatste zou ik hun de lectuur willen raden. Droog en dor is het boek van Rudolf van Reest nergens. En dat zegt iets bij zulk een breede en gevarieerde stof. K. S.

Christus in Zijn lijden

Naar onze gewoonte moet de redacteur zijn eigen werk aankondigen. Zoo moge ik dan bij dezen de verschijning melden van den tweeden druk van het eerste deel van mijn „Christus in Zijn Lijden“. We hopen, dat de andere deelen binnen niet te langen tijd kunnen volgen.

Reeds lang bestond het voornemen van den tweeden druk. Tijdsgebrek heeft eerst de nieuwe bewerking vertraagd, en de oorlog later. In mijn „duikadres“ heb ik destijds langs omwegen de copie kunnen krijgen en ze toen onder handen genomen, met geen ander boek bij de hand dan de „Korte Verklaring“. Maar toen ik een eindje op weg was, kwam er bericht van een razzia (gezegende ondergrondse); papieren en kleeren en meer gingen in een groot zeil onder den grond (die er al spoedig wat over heen liet groeien) en na den oorlog hebben we de spullen weer opgegraven, de sporen van het vocht laten zich nog aanwijken, en de tijd was al weer zooveel opgeschoten..... En nu is het dan eindelijk zoover.

Of de uitgave onveranderd gebleven is? Natuurlijk niet, want dan waren uitgever en schrijver allang klaar geweest met zetten en proeven corrigeren. De copie is over heel de linie doorgezien, verbeterd, en ook wel aangevuld. De eerste druk bevatte in het eerste deel 464 pagina's; de tweede 584; en dit, terwijl de zetspiegel aanmerkelijk grooter geworden is, wijl het formaat vergroot is. In den eersten druk ontbraken de registers; die later door een zeer op prijs gestelde vriendelijkheid van den Heer J. v. Noort vervaardigd zijn en afzonderlijk verkrijgbaar gesteld. Thans zijn de registers voor elk deel in het plan opgenomen; hier vindt men dus een tekstregister (de niet met de vindplaats gemelde, maar toch verwerkte teksten zullen wel niet alle verslagen zijn, maar dat doet er niet toe), en een zaakregister. Ook van elke bladzijde wordt de hoofdzak, in korte formule gebracht, vermeld in de inhoudsopgave. Papier en lettertype zijn door den uitgever prachtig verzorgd.

Het schrijven van dit werk, dat zijn ontstaan dankt aan het feit, dat wijlen de Heer J. H. Kok mijn (meen ik) eerste preek voor „Menigerlei Genade“ (die te lang was) moest inkorten, en toen wel lezen moest, waarna hij besloot, me voor dit werk straks uit te noodigen, heeft destijds den auteur groote blijdschap gegeven. Er is sindsdien veel gebeurd in de wereld en in de kerk. Temeer tegen den achtergrond van dit alles was het mij thans een vreugde dit boek weer door te loopen en opnieuw in overweging te nemen. Voor mezelf ben ik overtuigd, dat het nu beter is dan den eersten keer. Het moge zijn weg weer vinden. K. S.

Nieuw Oosterbeeksch palliatief (VII, slot)

Uit Schrift en Belijdenis is in voorgaande artikelen aangewezen het recht en de plicht tot ratificering van synode-besluiten. Ook maant de historie de kerkeraden aan, goed uit de oogen te zien, en zich door synoden niet op sleepstouw te laten nemen.

Hoe is de gang van zaken geweest?

Onder het kruis en uit de verstrooiing zijn in ons land de plaatselijke kerken door Christus vergaderd. Eerst later kwam men als foederatie, als kerkenbond, tot kerkverband. Maar dan altijd zóó, dat iedere plaatselijke kerk haar volle macht en vrijheid in onderwerping aan Gods Woord en onder de heerschappij van haar eenig Hoofd Christus bleef behouden.

Vandaar dat men van den aanvang af sprak van de Nederlandsche gereformeerde kerken in het meervoud, in scherpe tegenstelling met Rome, dat vooropstelde de „katholieke“ kerk met het episcopaat en beweerde, dat de plaatselijke kerken slechts deelen zijn van 't geheel, en slechts zoolang ware kerken, als zij bij dat geheel zich houden en daaraan zich onderwerpen.

Dienzelfden kant gaan thans de gebonden kerken op, het gereformeerde spoor totaal bijster. Door en door Roomsche, onschriftuurlijk en ongodelijk is de door haar synoden gevoerde propaganda, dat men zich eerst te houden had aan hetgeen een synode besloot, eer men ging vragen wat de Heere spreekt in Zijn Woord, en dienavolgens de Belijdenis eischt en de Kerkenordening. Elke regerende synode is een pauselijke synode. En elke synode, die eischt: eerst mij gehoorzamen, is een antichristelijke synode. En zullen we ons nu op dat pad laten meetrouten? We denken er niet aan.

Rechttraads tegen zodanig fataal drijven in, gaat het gevoelen en bedoelen der Voorbereiders en Opstellers van onze kerkenordening.

Zoo heet het in de Voorrede der Acta van het Wezelsche Convent, waar het kerkverband is voorbereid, dat men naar het Woord Gods bijeengekomen was om in alle Nederlandsche Kerken eenparige overeenstemming te doen onderhouden niet alleen inzake de leer, maar ook in de orde zelve en in de kerkelijke regering. Maar dat tot invoering van het voorgestelde noodig zou zijn de bezegeling door de Nederlandsche dienaren met unanime toestemming.

Even verder (I, 6) wordt uitgesproken: „Want dat die dingen, welke gelijkelijk allen aangaan, hetzij nu, hetzij hierna, door een of andere kerk alleen zouden worden vastgesteld, zonder het oordeel van de andere kerken te raadplegen, op welke ze evenzeer betrekking hebben, dat komt niet overeen met de autoriteit der Schrift, noch met de billijkheid der wetten“. Dus: die zaken, „die in het algemeen op alle kerken en den gemeenen dienst zien“ beslisse niet elke kerk voor zich, maar dit geschiede op een synode. Gesteld echter eens, dat er om een of andere reden geen synode kan gehouden worden? In dat geval, zoo vervolgen de Wezelsche Artikelen, kiese men eenige mannen, die eerst elk voor zich of met zijn drieën een concept opstellen aangaande alle zaken, die de kerken in het gemeen aangaan; daarna moeten ze uit al die concepten een zeker formulier ontwerpen, „het welk of door de stem van iedere kerk afzonderlijk en van alle kerken saam zal worden goedgekeurd, of zoo iets verbetering behoefde, met eenparige toestemming verbeterd en in een juister vorm gebracht zal worden“.

Geen heerschappij van menschen, 't zij al of niet in synoden bijeen — alle nadruk valt op de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke kerken, die elken voorslag van menschen hebben te toetsen aan het Woord des Heeren. Opdringing? Ik synode spreek, en gij, kerken hebt te buigen? Hoe volkomen vreemd is dergelijke aanmatiging aan het gedachtenklimaat, waarin het gereformeerde kerkrecht aanvankelijk zijn uitdrukking en formuleering hier te lande ontving. Wij herinneren hier nog eens aan de bekende uitspraak van de opstellers der Wezelsche Artikelen (V, 19), als het gaat over verlaten van of losmaking uit den dienst, waarin natuurlijk de classis gekend moet worden: „Nochtans meenen wij niet, dat aan de vergaderingen der classis enig recht in deze zaak over eenige kerk of hare dienaren toe te kennen zij, tenzij deze (kerk) hierin uit eigen beweging toestemme; opdat de kerk niet tegen haar wil beroofd worde van haar rechten en gezag“.

Terwijl aan het slot (VIII, 22) verklaard wordt: „De Dienaars, die zich de moeite hebben getroost, deze (bepalingen) bijeen te brengen, wil en hiermee openlijk voor God en menschen betuigd hebben, dat zij bij het vaststellen van deze capita, welke tot zoover opgeteekend zijn ten bate van de goede conditie der Nederlandsche kerken, en haar uniforme en overeenstemmende regeling, dit door hen gedaan is zonder enig nadeel voor de andere kerken.....“. Daarom werd dan ook in de kerkenordeningen uitdrukkelijk melding gemaakt van het „gemeen accoord“ waarmee ze waren gesteld en aangenomen (Middelburg 1581,